

appèl

aan iedereen in Nederland die zich ernstig zorgen maakt over het uitblijven van innovatie van onze democratie.

Zeer gewaardeerde medeburger,

Onze democratie schuurt, en we moeten voorkomen dat ze scheurt. We denken en doen steeds meer zelf – en onze democratie past daar niet meer bij. Volksvertegenwoordigers zijn gewend om het namens ons met elkaar uit te zoeken – in plaats van in de maatschappij. Dat dulden we kennelijk niet langer: we wenden ons af, gaan onze eigen weg, en die wegen lopen te vaak een heel andere kant uit. Voor gezag is dat een hard gelag. Gezag, dat verdienen volksvertegenwoordigers in de ontzuilde samenleving niet langer door te denken dat ze moeten beslissen, in plaats van te mogen beslissen.

De democratie zelf is dus in het geding. We moeten er een weg voor vinden naar een horizon met harmonie, in een motiverend maatschappelijk klimaat, dat politici verlost om naar buiten te gaan. Dit appèl richt zich tot u met uw eigen waarden. Soms zijn dat ook die van anderen, soms in het geheel niet. Dan nog hebben wij als mondige burgers van 2016 gemeen, dat wij ze voor het voetlicht brengen. Maar lang niet altijd daar overheen – en we missen dan de kans op samenspel met medepubliek. Te vaak aanschouwen we elkaar vanuit eigen coulissen – en laten zo het podium aan parlementair theater. Met al onze behoeften om het zelf uit te maken en veler vaardigheden dat ook te doen, hebben we dan toch het nakijken. Het noopt tot herontwerp van de vertegenwoordigende democratie. Er is behoefte aan volksvertegenwoordigers, die als volksverbinders invloed en inzet van betrokken burgers bundelen met het recht van de zwaksten en met collectieve belangen en voorzieningen. Die algemeen belang via dialoog verknoepen aan eigenbelang.

De tijd is rijp en het is urgent. Vanaf 1966 is er rond maatschappelijke taken een gestage stroom van probeersels met inspraak, interactie, participatie, deliberatie, coöperatie. Zeker decentraal, maar in onze eenvormigheidsstaat konden andere vormen en gedachten nooit echt wortel schieten. Niet vreemd dat er dit jaar in gemeenteland stevige oproepen verschenen voor een radicale omslag naar meervoudige democratie en maatwerkdemocratie. Voor democratische variatie passend bij de situatie. Dat geldt lokaal, maar ook voor het land. Sterker, voor het probleem van de polariserende natie ligt de oplossing besloten in lokale innovatie. Vermits die na een halve eeuw eindelijk verankert om ruimte te bieden aan gemeenschapsbestuur.

Niet in de laatste plaats is dit een concreet appèl om die gemeenschappelijke democratie te bewerkstelligen. Laten wij bij parlement, gemeenteraden en politieke partijen agenderen:

- om een grote groep (in)formateurs te vormen die de volgende regering en gemeentebesturen bevrucht vanuit de insteek van gemeenschappelijke democratie, en daarbij een partij-neutrale bestuurderspool van kandidaat-bestuurders met de kwaliteit om in de gemeenschap te besturen;
- om nieuwe regeer- en bestuursperiodes niet te starten met regeer- en coalitieakkoorden, maar met volksvergaderingen voor het opstellen van een maatschappelijke agenda, en om deze volksvergaderingen samen te stellen via loting en een doorselectie die diversiteit garandeert;
- om na de eerstvolgende verkiezingen van het parlement (2017) en gemeenteraden (2018) een moratorium van een jaar in te stellen op wetsvoorstellen respectievelijk raadsvoorstellen: de regering en gemeentebesturen mogen in dat jaar geen voorstellen doen, maar alleen vraagstukken formuleren en die door Kamer- en raadsleden laten uitdiepen en uitwerken met belanghebbenden, belangstellenden en beroepsmatige betekenisgevers;
- om een experimenteerartikel op te nemen in de Gemeentewet waardoor gemeenten het recht krijgen af te wijken van deze wet, wat de minister bij Koninklijk Besluit toestaat – variërend van burgervaststelling van de gemeentebegroting, tot beslissende burgerjury's over gemeentelijke dilemma's, tot een echt bij de eigen gemeente passende opzet en werkwijze van de gemeenteraad.

Dit is dus niet een appèl om zelf de politiek in te gaan. Geen poging om het democratisch systeem van binnen uit te veranderen met weer een nieuwe politieke partij – en zo in de valkuil te vallen van naar binnen gericht politiek debat. Het is een appèl om met elkaar de democratie ter hand te nemen. Om via dialoogdemocratie onze waarden in de samenleving te verbinden. Waar ontmoeten wij elkaar?

Met de meeste betrachting,

Jeroen van Urk
(herfst 2016 n.a.v. oproep NRC Handelsblad)